

Ceturtdiena, 2008. gada 19. jūnijs

Virzība uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu

P6_TA(2008)0306

Eiropas Parlamenta 2008. gada 19. jūnija rezolūcija par virzību uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu (2008/2006(INI))

(2009/C 286 E/06)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektrības iekšējo tirgu (COM(2007)0528),
- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu (COM(2007)0529),
- ņemot vērā Padomes 2007. gada 15. februāra secinājumus par Eiropas enerģētikas politiku Padomes dokumentā 6271/2007,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu “Enerģētikas politika Eiropai” (COM(2007)0001),
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu “Eiropas gāzes un elektroenerģijas nozares apsekojums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu” (COM(2006)0851),
- ņemot vērā Komisijas paziņojuma (COM(2006)0841) pavaddokumentu — Komisijas dienestu darba dokumentu “Izpildes ziņojums par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām” (SEC(2006)1709),
- ņemot vērā Komisijas dienestu darba dokumentu “Dati par ES enerģētikas politiku” (SEC(2007)0012),
- ņemot vērā Padomes 2004. gada 26. aprīļa Direktīvu 2004/67/EK par pasākumiem, lai nodrošinātu dabasgāzes piegādes drošību ⁽¹⁾,
- ņemot vērā Eiropas Enerģoregulatoru gada pārskatu par laika periodu no 2006. gada 1. janvāra līdz 2006. gada 31. decembrim, kas iesniegts visiem Eiropas Enerģijas regulatoru padomes un Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupas locekļiem, Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai un kas sagatavots saskaņā ar Komisijas 2003. gada 11. novembra Lēmuma 2003/796/EK, ar ko izveido Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupu ⁽²⁾, 3. panta 8. punktu,
- ņemot vērā Eiropas Padomes prezidentūras 2007. gada 8.—9. marta secinājumus par plāna “Eiropas Padomes rīcības plāns 2007.—2009. gadam: Enerģētikas politika Eiropai” (7224/2007) apstiprināšanu,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu “Virzība uz Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartu” (COM(2007)0386),
- ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
- ņemot vērā Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komitejas ziņojumu un Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komitejas atzinumu (A6-0202/2008),

⁽¹⁾ OV L 127, 29.4.2004., 92. lpp.

⁽²⁾ OV L 296, 14.11.2003., 34. lpp.

Ceturtdiena, 2008. gada 19. jūnijs

- A. tā kā sociālās integrācijas, vienādu iespēju un vienlīdzīgas piekļuves zināšanām digitālajā ērā principi nozīmē to, ka ir ļoti būtiski nodrošināt ikviena Eiropas Savienības pilsoņa piekļuvi enerģijai par pieejamu cenu;
- B. tā kā patērētājiem, jo īpaši privātpersonām un mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) ir ierobežoti līdzekļi un spējas efektīvi pārstāvēt savas intereses;
- C. tā kā atbilstoša energoapgāde ir viens no būtiskākajiem nosacījumiem, lai nodrošinātu veiksmīgu pilsoņu līdzdalību sociālajā un ekonomiskajā dzīvē;
- D. tā kā Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartā (turpmāk tekstā — harta) valdības, enerģijas regulatori un visi sociālie partneri, kas pārstāv nozari, tiek aicināti un mudināti veikt konkrētu ieguldījumu, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā enerģijas patērētāju intereses sociālā, vidi saudzējošā un konkurētspējīgā ES enerģijas tirgū;
- E. tā kā, ņemot vērā to, ka tirgos ar nepilnīgu konkurenci, piemēram enerģētikas nozarē, pastāv vispārēja vienprātība attiecībā uz to, ka tirgus mehānismi vien ne vienmēr spēj pilnībā nodrošināt labāko patērētāju interešu aizsardzību, papildus enerģētikas tirgum raksturīgu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām jārisina un jānostiprina klientu vispārējā aizsardzība;
- F. tā kā saskaņā ar pieejamo informāciju dalībvalstis tikai ierobežotā mērā ir izmantojušas mērķa sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, lai risinātu neaizsargāto patērētāju vajadzības;
- G. tā kā stingri jāuzsver loma, kas piešķirta valsts pārvaldes iestādēm, kurām jābūt neatkarīgām no jebkādām sabiedriskām vai privātām interesēm un pietiekami kompetentām, lai nodrošinātu enerģijas tirgu, starp tiem arī cenu un visu to komponentu uzraudzību un nepieciešamības gadījumā — iejaukšanos un sankciju piemērošanu;
- H. tā kā patērētāju strīdu risināšanai enerģētikas jomā nav pietiekami izstrādāti tiesību akti un tā kā šo strīdu risināšanā ir iesaistītas daudzas un dažādas iestādes un patērētāji nezina, pie kā vērsties;
- I. tā kā ES mērķi attiecībā uz atjaunojamo enerģiju jāiekļauj Eiropas Enerģijas patērētāju tiesību hartā, lai ļautu patērētājiem izvēlēties enerģijas avotus saskaņā ar šiem mērķiem,

Hartas raksturojums

1. uzsver to, ka energoapgāde ir izšķirošs elements veiksmīgai pilsoņu līdzdalībai sociālajā un ekonomiskajā dzīvē;
2. atgādina, ka bieži vien patērētāju tiesības netiek ievērotas, lai gan tās aizsargā spēkā esošie Kopienas tiesību akti; uzsver, ka labākais veids, kā padarīt iedarbīgākus patērētāju tiesību aizsardzības pasākumus, ir efektīvāk īstenot spēkā esošos tiesību aktus;
3. norāda, ka priekšlikumu paketes pieņemšana saistībā ar elektroenerģijas un dabasgāzes tirgu ("trešās paketes" priekšlikumi), par kuru pašlaik notiek debates Eiropas Parlamentā, vēl vairāk uzlabos enerģijas patērētāju aizsardzības tiesisko regulējumu;
4. uzskata, ka enerģijas patērētāji arī turpmāk jāaizsargā, pamatojoties uz Eiropas Savienības un dalībvalstu vienotu rīcību. Individuālo patērētāju praktiskai aizsardzībai energoresursu tirgū var būt atšķirīgas izpausmes dažādās dalībvalstīs. Tādēļ ir ļoti svarīgi konsekventi piemērot subsidiaritātes principu;

Ceturtdiena, 2008. gada 19. jūnijs

5. uzsver, ka ir absolūti nepieciešams nostiprināt patērētāju aizsardzību enerģētikas jautājumos un izmantot šīs hartas noteikumus kā vadlīnijas Eiropas un dalībvalstu iestādēm, kā arī privātpersonām, lai efektīvi nodrošinātu un realizētu patērētāju tiesības;

6. norāda uz Direktīvas 2003/54/EK ⁽¹⁾ un Direktīvas 2003/55/EK ⁽²⁾ 3. punktu un A pielikumu, kuros grozījumus izdara ar "trešās paketes" priekšlikumiem; uzsver nepieciešamību tos labāk īstenot dalībvalsts līmenī;

7. uzskata hartu par informatīvu dokumentu, kas apkopo, precizē un konsolidē patērētāju tiesības enerģijas jomā, kuras jau ir noteiktas esošajos ES tiesību aktos; tādēļ atzinīgi vērtē Komisijas plānu izstrādāt interneta instrumentu, kas saistīts ar patērētāju tiesību aizsardzību enerģētikas nozarē, bet uzsver plašākas sakaru stratēģijas nepieciešamību patērētājiem, kuriem nav piekļuve internetam vai kuriem internets nav piemērots sakaru līdzeklis;

8. norāda, ka hartai jāievēro arī nelielo profesionālo lietotāju vajadzības, kuriem bieži vien ir tādas pašas problēmas kā parastajiem enerģijas patērētājiem;

Piekļuve pārvades un sadales tīkliem un krājumiem

9. atgādina, ka Eiropas energoresursu tirgum joprojām ir raksturīgs liels monopoluzņēmumu skaits. Tas ierobežo izvēles brīvību un iespēju ātri un par brīvu nomainīt piegādātāju, neveicina informācijas izplatību un tādējādi padara patērētājus neaizsargātus. Ir svarīgi nodrošināt centienus izveidot vienotu un konkurētspējīgu energoresursu tirgu un aizsargāt it īpaši neaizsargātākos klientus;

10. uzsver, ka elektrības un gāzes patērētāji Eiropā ir tiesīgi piekļūt tīkliem un saņemt elektrību un gāzi par saprātīgiem, pārredzamiem, nediskriminējošiem un skaidri salīdzināmiem tarifiem un cenām, arī par cenām un tarifiem, kas koriģēti, piemērojot atbilstošus indeksācijas mehānismus; nediskriminējošos pasākumos jāiekļauj arī noteiktu diskriminējošu maksāšanas metožu aizliegums, jo īpaši patērētājiem, kas bieži ir neaizsargāti un kuriem pieprasa avansa maksājumus pēc skaitītāja;

11. uzsver, ka īpaša uzmanība ir jāpievērš patērētāju aizsardzībai un jāievieš drošības pasākumi, lai nepieļautu nekāda veida tīklu atvienošanu; dalībvalstīm ir jāieceļ piegādātājs, kas nodrošina pakalpojumus galējā situācijā un jāinformē par to patērētāji; šāda mehānisma izveidošana ir jāparedz dalībvalsts tiesību aktos;

12. uzsver, ka tīklu atvienošana jāapsver tikai kā galējais risinājums patērētāju maksājumu parādu gadījumos, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātiem patērētājiem un brīvdienu periodiem; piegādātājiem pirms šādas darbības veikšanas jāpiemēro proporcionalitātes princips, kā arī jānosūta individuāls paziņojums patērētājam;

13. uzsver nepieciešamību nodrošināt vispārēju tiesību aizsardzību, jo īpaši attiecībā uz dažādu sociālo, ekonomisko un reģionālo grupu piekļuves iespējām enerģijai, nodrošinot piegādes stabilitāti un drošību, kā arī tīklu efektivitāti, veicinot sadarbību reģionālā līmenī starp dalībvalstīm un apkārtējām valstīm ar Eiropas perspektīvu;

14. aicina dalībvalstis nodrošināt to, ka patērētājs laika periodā, kas nepārsniedz vienu mēnesi, var vienkārši un par brīvu izvēlēties citu piegādātāju;

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu (OV L 176, 15.7.2003., 57. lpp.).

Ceturtdiena, 2008. gada 19. jūnijs

Tarifi, cenas

15. uzsver, ka elektrības un gāzes cenām Eiropā ir jābūt saprātīgām, vienkārši un skaidri salīdzināmām, pārredzamām, kā arī noteiktām, pamatojoties uz faktisko enerģijas patēriņu; publicētajām cenām, tarifiem, indeksācijas mehānismiem un noteikumiem jābūt patērētājam viegli pieejamiem, izmantojot visaptverošus un viegli saprotamus informācijas līdzekļus; par tiem turklāt iepriekš jāpaziņo un tie jāuzrauga vai jāpastiprina neatkarīgam valsts regulatoram;

16. uzsver, ka piegādātāju un klientu līguma ierasta prasība ir regulāri un iepriekš noteiktos datumos veikt aprēķinu, lai nodrošinātu to, ka patērētāji maksā par reāli patērēto enerģijas daudzumu; ja piegādātājs neizpilda šo prasību, piemēram, tehnisku iemeslu dēļ, enerģijas patēriņu aprēķina, pamatojoties uz saprātīgiem un pārredzamiem kritērijiem, kuri skaidri noteikti līgumā;

17. saistībā ar šo uzsver tirgus dalībnieku attīstību, specializējoties salīdzināmās informācijas publicēšanā attiecībā uz piegādātāju cenām, tarifiem un noteikumiem, kā arī atbalsta sniegšanu, patērētājam mainot piegādātāju;

18. aicina dalībvalstis veicināt "viedo enerģijas skaitītāju" izmantošanu, kuri visu laiku sniegtu patērētājiem skaidru informāciju par viņu enerģijas patēriņu un tādējādi veicinātu energoefektivitāti; atgādina par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 5. aprīļa Direktīvas 2006/32/EK par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem ⁽¹⁾ 13. pantu attiecībā uz "viedajiem skaitītājiem"; steidzami aicina Komisiju un dalībvalstis patērētāju informētības un enerģētikas jomas interesēs īstenot un ieviest šajā direktīvā noteiktās prasības par mērīšanu un rēķinu sagatavošanu;

19. uzskata, ka jāpieprasa dalībvalstīm nodrošināt, lai 10 gadu laikā pēc Trešās tiesību aktu paketes priekšlikumu (ar ko groza Direktīvu 2003/54/EK un 2003/55/EK) stāšanās spēkā tiktu sāktas "viedo" skaitītāju izlaide patērētājiem, un tā būtu enerģijas sadales vai piegādes uzņēmumu kompetencē; valsts pārvaldes iestādēm ir jāatbild par šī izstrādes procesa uzraudzību un kopīgu standartu noteikšanu šim nolūkam; dalībvalstīm jānodrošina, ka standarti, kas nosaka skaitītāju tehnisko projektu un ekspluatācijas obligātās prasības, risinātu savietojamības jautājumus tā, lai sniegtu patērētājiem pēc iespējas lielākus ieguvumus par viszemākajām izmaksām;

Informācija/līgumi

20. lai nodrošinātu pārredzamību, uzsver nepieciešamību izstrādāt standarta rēķinu modeli, izmantojot labāko pieredzi; lai nodrošinātu salīdzināmību, uzsver standarta informācijas izstrādes nepieciešamību pirms līguma slēgšanas un līgumā, tostarp izstrādājot arī informāciju par hartā noteiktajām patērētāja tiesībām;

21. aicina dalībvalstis izveidot vienu pieņemšanas vietu, kur jebkurš patērētājs varētu pieprasīt informāciju, piemēram, ar valsts energoregulatoru palīdzību, tādējādi veicinot patērētāju piekļuvi informācijai un tajā pašā laikā nodrošinot pēc iespējas ērtāku informācijas pieejamību patērētājiem vietas, laika, mehānismu un precizitātes ziņā;

22. uzsver nepieciešamību Komisijai sadarbībā ar valsts pārvaldes iestādēm izstrādāt kvalitātes kritērijus, kas piemērojami ar patērētāju saistītiem pakalpojumiem, tostarp izsaukuma centriem;

23. uzskata, ka piegādātāju un neatkarīga dalībvalsts regulatora tīmekļa vietnēs ir jānodrošina piekļuve tarifu simulatoriem; uzsver, ka patērētāji ir regulāri jāinformē par viņu enerģijas patēriņu;

24. uzsver nepieciešamību noteikt piegādātājiem par obligātu pienākumu informēt patērētājus par šīs hartas pasludināšanu;

⁽¹⁾ OV L 114, 27.4.2006., 64. lpp.

Ceturtdiena, 2008. gada 19. jūnijs

Sociālie pasākumi

25. pauž nožēlu par to, ka visneaizsargātākajiem enerģijas patērētājiem ir nopietnas problēmas, kuras skaidri jārisina dalībvalstu sociālās drošības sistēmām vai kuru risināšanai jāveic citi līdzvērtīgi pasākumi;

26. aicina dalībvalstis piešķirt prioritāti ieguldījumiem visaptverošos energoefektivitātes pasākumos mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem, tādējādi risinot stratēģiski gan degvielas cenu izraisītās nabadzības problēmu, gan 2007. gada pavasarī Eiropadomes pieņemtā 20 % energoefektivitātes mērķa sasniegšanu līdz 2020. gadam;

27. aicina Komisiju nodrošināt vadlīnijas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas prasību kopējai noteikšanai un pārskatīt, kā dalībvalstis veic saistības, kas noteiktas Direktīvas 2003/54/EK un Direktīvas 2003/55/EK 3. pantā un A pielikumā;

28. aicina Komisiju definēt enerģijas cenu izraisītās nabadzības jēdzienu;

29. aicina dalībvalstis sagatavot valstu enerģētikas rīcības plānus enerģijas trūkuma problēmas risināšanai un paziņot par tajos noteiktajiem pasākumiem Eiropas Energo regulatoru sadarbības aģentūrai; aicina aģentūru, sadarbojoties ar dalībvalstu iestādēm, uzraudzīt šo pasākumu īstenošanu un ziņot par veiksmīgi īstenotiem pasākumiem; uzsver to, ka ir jāzvērtē, cik lielā mērā katras atsevišķas valsts sociālās drošības vai nodokļu sistēmām jāņem vērā riski, kas saistīti ar enerģijas cenu izraisīto nabadzību;

Ar vidi saistīti pasākumi

30. uzsver, ka piegādātājiem un tīkla operatoriem jārīkojas atbildīgi pret vidi, īstenojot visus iespējamus centienus, lai nodrošinātu CO₂ emisiju, kā arī radioaktīvo atkritumu piemērojamajā likumā noteikto pēc iespējas zemāko līmeni;

31. uzskata, ka prioritāte jāpiešķir atjaunojamās enerģijas avotiem, apvienotajiem siltuma avotiem un enerģijai, kā arī citai slēptajai ģenerācijai, un ka patērētāju tiesībām būt informētiem un veikt izvēli par labu atjaunojamām enerģijām jābūt atzītām hartā; tādēļ uzskata, ka visi patērētāji objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši jāinformē par viņiem pieejamiem enerģijas avotiem;

32. uzsver, ka nepieciešams īstenot praksē Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu, saskaņā ar kuru dalībvalstis nodrošina, ka patērētāji saņem uzticamu informāciju par elektroenerģijas piegādātāja dažādajiem enerģijas veidiem un ietekmi uz vidi, kādu rada elektroenerģijas ražošana no šī piegādātāja sniegtās jautātās enerģijas;

Valsts pārvaldes iestādes

33. uzsver, ka dalībvalstīs ir izveidotas valsts pārvaldes iestādes, bet pauž nožēlu par to pašreiz ierobežotajām pilnvarām; uzskata, ka dalībvalstīm jānodrošina valsts pārvaldes iestāžu pietiekamas likumīgās pilnvaras un līdzekļi, kā arī vēlme tos izmantot;

34. pauž pārliecību, ka pakalpojumu regulatoriem dalībvalstīs ir jāuzņemas galvenā loma patērētāju tiesību aizsardzībā; tādēļ uzskata, ka ir jāatbalsta priekšlikumi paplašināt pakalpojumu regulatoru pilnvaras un neatkarību, tostarp tiesības veikt sankcijas pret piegādātājiem, kuri neievēro Kopienas tiesības šajā jautājumā;

35. uzskata, ka valsts pārvaldes iestādēm ir jābūt neatkarīgām no jebkādam sabiedriskām vai privātām interesēm, un to kompetencē ir jābūt vismaz šādiem pienākumiem:

— principu apstiprināšana tīklu izmaksu vai reālo tīklu tarifu un to indeksācijas mehānismu noteikšanai;

— cenu un to komponentu, arī cenu indeksācijas mehānismu uzraudzība;

Ceturtdiena, 2008. gada 19. jūnijs

- patērētājiem sniegtās piegādātāju informācijas uzraudzība, kontrole un nodrošināšana vismaz pirmos piecus gadus pēc pilnīgas tirgus liberalizācijas un līdz tam, kad būs skaidri redzams, ka piegādātāji turpina un turpinās sniegt patērētājiem atbilstīgu, pārredzamu un objektīvu informāciju;
 - patērētāju aizsardzība pret negodīgu komercdarbības praksi un sadarbība šajā saistībā ar kompetentām konkurences iestādēm,
36. dalībvalstīm jānodrošina, lai valsts pārvaldes iestāžu rīcībā būtu nepieciešamās pilnvaras, lai tās varētu veikt elektrības un gāzes piedāvājuma uzraudzību tirgū. Tādēļ ir jānodrošina to piekļuve visiem būtiskajiem faktoriem, kas nosaka elektrības un gāzes cenu, kā arī vismaz gāzes un elektrības piegādes līgumu noteikumiem un indeksācijas formulām;
37. uzsver nepieciešamību iestrādāt valsts pārvaldes iestāžu pienākumus piedāvātajā Direktīvas 2003/54/EK 22. panta c) punktā un piedāvātajā Direktīvas 2003/55/EK 24. panta c) punktā;
38. uzsver nepieciešamību pēc integrētas Eiropas pieejas valsts pārvaldes iestāžu darbībām, ko koordinētu Eiropas Energo regulatoru sadarbības aģentūra;

Sūdzības

39. aicina dalībvalstis pēc iespējas tuvāk patērētājiem izveidot vienu pieņemšanas vietu jebkāda veida patērētāju sūdzību iesniegšanai un veicināt šādu sūdzību izskatīšanu, izmantojot alternatīvas metodes strīdu risināšanā;
40. uzsver, ka visiem patērētājiem ir tiesības saņemt pakalpojumus, tiesības uz to, ka tiek izskatītas viņu sūdzības, un tiesības saņemt alternatīvus risinājumus strīdiem ar savu enerģijas piegādātāju saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, tostarp ISO 10001, ISO 10002 un ISO 10003, kā arī turpmākajiem ISO standartiem, ko izstrādās šajā jomā;
41. aicina Komisiju un dalībvalstis panākt, lai ombudam būtu pilnvaras efektīvi izskatīt sūdzības, kā arī sniegt patērētājiem informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar enerģētiku;

Patērētāju organizācijas

42. atzīst patērētāju organizāciju nozīmību, lai panāktu, ka tiek darīts viss iespējamais saistībā ar enerģijas patērētāju tiesību aizsardzību augstākajā līmenī visā Eiropas Savienībā; visām dalībvalstīm jānodrošina, lai patērētāju organizācijām būtu pietiekami resursi veikt pamata pakalpojumus, tostarp gāzes un elektrības jomā;
43. aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt ilgtspējīgu attīstību enerģētikas pakalpojumu jomā; uzsver patērētāju organizāciju un valsts pārvaldes iestāžu svarīgo lomu ilgtspējīga patēriņa veicināšanā, īpaši pievēršot gan patērētāju, gan uzņēmumu uzmanību jauktajām enerģijām, klimata pārmaiņām un patērētāju ietekmei uz nozares attīstību;
44. iesaka dalībvalstīm sniegt finansiālu atbalstu patērētāju organizācijām, lai tās varētu apmācīt savus darbiniekus un tādējādi spētu sniegt efektīvāku palīdzību likumdošanas procesā, informējot un izglītojot patērētājus, kā arī risinot patērētāju strīdus;

*

* *

45. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām.